

VLAAMS PARLEMENT

ZITTING 1995-1996

OPENBARE COMMISSIEVERGADERING

HANDELINGEN

COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, VORMING EN WETENSCHAPSBELEID

VERGADERING VAN DONDERDAG 2 MEI 1996

Regeling van de werkzaamheden

Interpellatie van de heer Etienne van Vaerenbergh tot de heer Luc Van den Bossche, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over de Franstalige basisscholen in de faciliteitengemeenten van Vlaams-Brabant
Met redenen omklede moties

VOORZITTER : De heer Gilbert Vanleenhove

– *De interpellatie wordt gehouden om 14.05 uur.*

De voorzitter : Dames en heren, de vergadering is geopend.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter : We hebben vernomen dat mevrouw Maes nog altijd in het ziekenhuis is opgenomen. Haar interpellatie valt automatisch weg. Degenen die haar bezoeken, vraag ik dat ze haar namens de commissie een spoedig herstel toewensen. We hopen dat ze zo spoedig mogelijk haar interpellatie kan komen houden.

Interpellatie van de heer Etienne van Vaerenbergh tot de heer Luc Van den Bossche, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over de Franstalige basisscholen in de faciliteitengemeenten van Vlaams-Brabant

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer van Vaerenbergh tot de heer Van den Bossche, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over de Franstalige basisscholen in de faciliteitengemeenten van Vlaams-Brabant.

De heer Van Vaerenbergh heeft het woord.

De heer Etienne Van Vaerenbergh : Tijdens de jongste plenaire vergadering had ik een gesprek met mijn collega uit Linkebeek. Ik heb hem toen uitgenodigd om naar deze interpellatie te komen. Door allerlei omstandigheden is de interpellatie vorige week uitgesteld. De heer Van Eyken kon toen niet komen, maar is nu wel hier. Dat kan het debat alleen maar levendiger maken.

Mijnheer de minister, u bent de jongste tijd herhaaldelijk ondervraagd over de faciliteitengemeenten. Dat gebeurde schriftelijk, maar ook mondeling in de commissies waarin de problematiek van de Vlaamse rand aan de orde was. Onlangs heeft de provincie Vlaams-Brabant een memorandum opgesteld inzake de bevordering en verdediging van het Nederlands karakter van de provincie Vlaams-Brabant.

In de taalwetgeving van 1963 werden een aantal regelingen uitgedokterd voor faciliteitengemeenten, waaronder de zes bekende gemeenten rond Brussel. Daartoe behoorde de mogelijkheid om Franstalig kleuter- en lager onderwijs aan te bieden in deze gemeenten. In een recente schriftelijke vraag heb ik geïnformeerd hoe het stond met de inspectie op de Franstalige scholen die afhangen van het Vlaams ministerie van Onderwijs. U antwoordde dat de administratieve en financiële inspectie wordt uitgeoefend door de Vlaamse Gemeenschap. Ingevolge een protocolakkoord van 1973 tussen de toenmalige nationale ministers van Onderwijs werd de pedagogische inspectie daarentegen toevertrouwd aan de Franse Gemeenschap. Het gaat hier ondermeer om het inhoudelijk toezicht op het leerplan, het onderwijspeil enzovoort.

Naar aanleiding van de studie van Mens en Ruimte, die de Vlaamse regering heeft besteld, hebben we hierover kunnen debatteren in het Adviescomité Brussel en Vlaams-Brabant. Mevrouw Grouwels heeft toen haar twijfels uitgesproken over de kwaliteit van het Nederlands dat in deze Franstalige lagere scholen wordt gegeven. Ook waren er onlangs klachten omdat in de Franstalige gemeentescholen van Linkebeek leerkrachten en bewakers waren aangesteld, die het Nederlands niet machtig waren.

Ik haal deze voorbeelden aan om de algemene sfeer te beschrijven. Mijn vraag is of het in 1996 nog mogelijk mag zijn dat de Franse Gemeenschap het pedagogisch toezicht uitoefent op de Franstalige scholen in Vlaanderen, die eigenlijk toebehoren aan de Vlaamse Gemeenschap. Het is een zeer cruciale vraag, vooral wegens het feit dat de con-

Van Vaerenbergh

text helemaal anders is dan in 1963 of 1973. Sedertdien hebben zich verschillende staatsvormingen voltrokken, waardoor heel de manier van samenleven in dit land anders werd georganiseerd. Persoonlijk vind ik dat we op dat punt onze verantwoordelijkheid moeten opnemen, en ervoor moeten zorgen dat het toezicht op deze scholen volledig door Vlaanderen wordt uitgeoefend.

Hiervoor bestaan verschillende redenen. Ten eerste is er de wijziging van de situatie sedert 1963 en 1973. Ten tweede staat in de regeringsverklaring dat de taalwetgeving strikt zal worden toegepast, ervan uitgaande dat de faciliteitenregeling als uitzondering van de regel op de eentaligheid beperkend moet worden geïnterpreteerd. In dit geval gaat het om een interpretatie die misschien wel nuttig was in 1973 voor de taalvrede in dit land, maar in 1996 niet meer haalbaar blijkt. In de discussienota voor de verdere staatsvorming is bovendien de regel van de niet-inmenging opgenomen. Vooral de regeling van de exclusieve territoriale bevoegdheidsverdeling vergt een onverminderde aandacht vanwege de Vlaamse regering en het Vlaams Parlement. De Vlaamse overheid dient een niet-nakomen van dit principe systematisch aanhangig te maken bij het bevoegde rechtscollege. Dat staat te lezen op pagina 59 van de discussienota.

Tenslotte heeft de minister-president vorige week in een uitvoerige nota in de commissie Staatsvorming deze problematiek aangekaart. Hij zei dat de faciliteitenregeling en het toezicht in de Brusselse randgemeenten niet is opgenomen in punt 3.4.1 van de discussienota, maar niet buiten het debat kan gehouden worden over de regionalisering van de basiswetgeving op gemeenten en provincies. Ik verwijs naar de tekst van de discussienota. Onder punt 5.3 haalt hij bij de specifieke aandachtspunten de faciliteitenregeling aan. Voorts poneert hij dat we moeten beschikken over een homogene bevoegdheidsuitoefening, zodanig dat we verantwoordelijk zijn over het gehele grondgebied. Wat het administratief toezicht betreft, is de federale regering bevoegd voor de organisatie van het toezicht in de Brusselse rand en Voeren. De gewestregering is bevoegd voor de uitoefening, in het bijzonder van de hele problematiek van de faciliteitenregeling. Een democratische rechtsstaat moet voldoende sterk zijn om de regels vast te stellen voor haar minderheden.

Ik kom tot mijn conclusie. Moest vandaag de overeenkomst van 1973 worden getroffen, dan zouden de Vlaamse regering en het Vlaams Parlement besluiten om ertegen te protesteren en een verhaal in te dienen bij de Raad van State, omdat deze regeling een inmenging in het Vlaams grondgebied en de autonome Vlaamse beschikkingen inhoudt. Daarom vraag ik u om het protocol van 1973 op te blazen en Vlaanderen in de toekomst ook het pedagogisch toezicht op de Franstalige kleuter- en lagere scholen in de faciliteitengemeenten in Vlaams-Brabant te

laten uitoefenen. Ik wijs erop dat heel de huidige regeling niet alleen haaks staat op een filosofie die momenteel in Vlaanderen wordt gehuldigd, maar ook op die van de Vlaamse regering. Door dit pedagogisch toezicht te handhaven, doet de Vlaamse regering afbreuk aan het standpunt dat ze in heel wat andere zaken heeft ingenomen. De huidige regeling is verjaard en oubollig, en moet worden gewijzigd.

De voorzitter : De heer Van Nieuwenhuysen heeft het woord.

De heer Luk Van Nieuwenhuysen : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, de standpunten van het Vlaams Blok inzake het faciliteitenstelsel zijn, mijns inziens, voldoende bekend. We pleiten voor de afschaffing ervan omdat het niet beantwoordt aan de oorspronkelijke bedoeling. Men wou aan de Franstaligen, die op het ogenblik van de regeling in 1963 in de faciliteitengemeenten woonden, de mogelijkheid geven om zich te integreren. We stellen vast dat het faciliteitenstelsel werd en nog steeds wordt gebruikt als een middel tot verfransing. In dat verband verwijs ik naar een artikel in *La Libre Belgique* van 11 april, waarin triomfantelijk wordt gezwaaid met de cijfers, die de minister me onlangs heeft verstrekt over de evolutie in de schoolbevolking van zowel het Franstalig als het Nederlandstalig onderwijs in de Vlaamse rand rond Brussel. Het heeft sommige partijen blijkbaar niet belet om de betonning van de faciliteiten goed te keuren. De faciliteiten moeten worden aangewend voor het doel waarvoor ze werden gecreëerd, met name de integratie van de Franstaligen. Maar het is een publiek geheim dat de lessen Nederlands in het Franstalig onderwijs van de faciliteitengemeenten te wensen over laten. Een bewijs daarvan is de beperkte doorstroming van het Franstalig basisonderwijs naar het Nederlandstalig middelbaar onderwijs.

De inspectie beperkt zich tot het toezicht op de taalwetgeving, met andere woorden op het aantal lessen Nederlands dat wordt gegeven, en niet op het pedagogisch gehalte ervan. U hebt dat al geformuleerd in uw antwoord op een vraag die ik in oktober heb gesteld. Daarbij hebt u verwezen naar het protocol van 24 mei 1973 tussen de ministers Callewaert en Toussaint. Ik wilde u ook graag interpellieren over dat protocol, maar ik ben er niet in geslaagd om de tekst van dat protocol terug te vinden, hoewel ik contact heb opgenomen met onder andere de afdeling Informatie en Documentatie van het departement Onderwijs, de dienst Onderwijsontwikkeling, de afdeling Coördinatie Beleidsuitvoering. Is dat protocol eigenlijk nog wel geldig ? Het is alleszins onze bedoeling om dat protocol op te zeggen.

Mijnheer de voorzitter, ik wil van de gelegenheid gebruik maken om een bijkomende vraag te stellen over het Franstalig onderwijs in de faciliteitengemeenten, naar aanleiding van gegevens die mij schriftelijk werden ver-

Van Nieuwenhuysen

strekt door de minister. Het betreft meer bepaald de Franstalige middelbare afdelingen in Ronse. Het verbaasde me dat zoiets bestond, aangezien ik het nergens kon terugvinden, noch in de bestaande taalwetgeving, noch in de taalregeling voor het onderwijs, noch in de wet op het gebruik van de talen in bestuurszaken. De organisatie van Franstalige afdelingen in Vlaamse onderwijsinstellingen door de Vlaamse Gemeenschap is, mijns inziens, volkomen in strijd met de vermelde wetgeving, aangezien er in Ronse geen secundair onderwijs met het Frans als onderwijstaal mag worden georganiseerd, door welke Gemeenschap dan ook. Waarop baseert u zich dan om dat toe te laten ?

De voorzitter : De heer Huybrechts heeft het woord.

De heer Pieter Huybrechts : Wij wensen ons volledig aan te sluiten bij de interpellatie van de heer Van Vaerenbergh, met uitzondering van het pijl, met gestipte ij, van het Franstalig onderwijs. De toestand die hij aanklaagt is onduidelijk en moet zo vlug mogelijk worden aangepast. Maar komt ook hier, mijnheer Van Vaerenbergh, berouw niet na de zonde ? Is het ook uw partij niet geweest die er mee voor heeft gezorgd dat de faciliteiten werden gebetonneerd ? Is de toestand die u nu aanklaagt, daar niet het logisch gevolg van ? Toch is er meer vreugde in het huis des Heren om één bekeerde zondaar, dan om honderd rechtvaardigen. We zullen hierover dan ook een met redenen omklede motie indienen.

De voorzitter : De heer Van Eyken heeft het woord.

De heer Christiaan Van Eyken : Ik zou graag eerst enkele dingen in hun juiste context plaatsen. Er werd onder andere gesproken over de taalperikelen bij de aanstelling van leerkrachten in Linkebeek. Als burgemeester van Linkebeek kan ik u zeggen dat het niet ging om leerkrachten, maar wel om naschoolse activiteiten waarop zowel Nederlandstalige, als Franstalige kinderen waren uitgenodigd. De activiteit vond plaats in de school, maar niet tijdens de lessen. Aangaande de vraag van de heer Van Vaerenbergh inzake de overheveling van het pedagogisch toezicht van de Franse naar de Vlaamse Gemeenschap, heb ik een aantal bedenkingen. Het pedagogisch project strekt zich uit vanaf het kleuteronderwijs tot en met het secundair onderwijs. We stellen in de eerste plaats vast dat de meeste kinderen die lager onderwijs volgen in een bepaald taalstelsel, ook het middelbaar onderwijs in datzelfde taalstelsel volgen. Hoe wordt dat in de praktijk geregeld ? De leerkrachten uit het kleuteronderwijs en lager onderwijs komen toch in contact met Nederlandstalige inspecteurs ? Volgens de wet moeten de leerkrachten die lesgeven in het kleuteronderwijs en het eerste en tweede leerjaar van het lager onderwijs, geen kennis van het Nederlands hebben.

Het probleem inzake de kwaliteit van het taalonderricht stelt zich over het hele land, niet alleen in de faciliteitengemeenten. Ik pleit voor uitwisseling – zowel voor de scholen in de zes faciliteitengemeenten als elders – zodat leerkrachten taallessen kunnen geven in hun moedertaal. Omdat een aantal uren – niet allemaal – van de lessen Frans en Nederlands door collega's van de andere scholen kunnen worden gegeven, stapte Linkebeek in dit project.

De voorzitter : Dank u, mijnheer Van Eyken.

Minister Van den Bossche heeft het woord.

Minister Luc Van den Bossche : In het verleden werden een aantal akkoorden afgesloten tussen de toenmalige ministers van Nationale Opvoeding over het beheer van de Franstalige scholen in het Nederlands taalgebied en vice versa. Ik zet die akkoorden, waarnaar werd verwezen, op een rijtje.

Het eerste akkoord was dat van Dubois-Vermeulen van juni 1970, waarbij werd overeengekomen dat de pedagogische inspectie van Franstalige scholen, gelegen in Nederlands taalgebied, wordt behartigd door de inspectie van de Franse taalrol en omgekeerd. De tweede stap was het protocol van 24 mei 1973, afgesloten tussen de toenmalige ministers Toussaint en Callewaert. Dat protocol stelt dat het beheer van de Franstalige gesubsidieerde scholen in Vlaanderen uitsluitend onder de bevoegdheid van de Nederlandstalige minister valt. De pedagogische inspectie wordt verzekerd door het Franstalige departement, dat verslagen opmaakt met een vertaling voor de Nederlandstalige administratie. Dit protocol stelt dat de rijksscholen, opgericht krachtens artikel 7, eerste alinea van de wet van 30 juli 1963, houdende de taalregeling in het onderwijs, onder de bevoegdheid vallen van de minister die voor hun taalregime bevoegd is. Dit wil zeggen, Nederlandstalig voor Aarlen en Franstalig voor Oostende en Leopoldsburch. Voor de Franstalige afdelingen van rijksscholen, opgericht of bestaande krachtens artikel 6 van de wet van 30 juli 1963, is de Nederlandstalige minister bevoegd voor het administratieve beheer en de Franstalige minister voor pedagogische en personeelsaangelegenheden. Ronse is hier een voorbeeld van.

De administratie basisonderwijs beschikt over de afschriften van deze akkoorden. Ik denk dat u uw speurtocht verkeerdt heeft opgevat. U moet bij de juiste administratie te rade gaan. Een tekst is trouwens slechts een instrument.

Naar de letter van de wet kan de hoger geschetste regeling van het akkoord van juli 1970 enkel met instemming van het Vlaams Parlement en de Franse Gemeenschapsraad worden gewijzigd. Dit is uitdrukkelijk bepaald in artikel 5, eerste lid in fine van de Bijzondere Wet van 21 juli 1971, betreffende de bevoegdheid en de werking van de Cultuurraden voor de Nederlandstalige Cultuurgemeenschap en de Franse Cultuurgemeenschap. Ik wijs erop dat

Van den Bossche

deze regeling door de bijzondere wetgeving van 1980 blijkbaar werd bijgetreden, aangezien dit artikel 5 niet werd opgeheven door de Bijzondere Wet van 8 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen, meer bepaald het artikel 93.

Overigens moet worden opgemerkt dat de Vlaamse Gemeenschap, in uitvoering van de vernoemde akkoorden, thans de bevoegdheid heeft controle uit te oefenen op het administratieve beheer en het respect voor de regelgeving in deze scholen. De controle op de naleving van de taalwetten inzake het verplicht aantal uren Nederlands is hierin vervat. Misschien is de taalinspectie hier te mild geweest en moet haar opgedragen worden strikter op te treden. Bij het overleg met mijn collega van de Franse gemeenschapsregering moet een verder doorgedreven inspectie van de kwaliteit van het verstrekte onderwijs aan bod komen. Dit overleg kadert in het actualiseren van de vernoemde akkoorden.

In deze context is het, noch juridisch noch praktisch, opportuun tot een eenzijdige opzegging over te gaan. Dat houdt niet in dat de lege ferenda, bij nieuwe onderhandelingen, de zaak zich anders kan voordoen. Mijn antwoord kadert binnen de vigerende wetgeving.

Ronse moet het onderwerp uitmaken van een afzonderlijke vraag. Het is een afzonderlijk probleem. Taallessen, door een native speaker gegeven, bieden inderdaad een zeker voordeel, maar wel afhankelijk van het onderwijsniveau. In het basisonderwijs is dit zeker niet aangewezen.

De voorzitter : Dank u, mijnheer de minister.

De heer Van Vaerenbergh heeft het woord.

De heer Etienne Van Vaerenbergh : Ik dank de minister voor het antwoord, dat in de richting gaat die ik verwachtte. Indien de regering of het parlement nu een standpunt zouden innemen waarbij deze protocols op de helling worden gezet, dan zou dit een zeer grote communautaire weerslag hebben. Ik ben me daar zeer goed van bewust. Ik weet dat er dan aan de andere kant van de taalgrens weer geschut wordt gevonden om te beweren dat we ons niet aan de overeenkomsten houden.

Toch denk ik dat we rekening moeten houden met de huidige toestand. Er werd indertijd een overeenkomst afgesloten tussen de toenmalige Nationale ministers van Onderwijs, in een heel andere context en filosofie dan die we nu kennen. Nu wordt dit aangevoeld als een inbreuk op de territoriale integriteit van Vlaanderen. De Vlaamse regering zou dergelijke akkoorden nu niet meer afsluiten. Dit brengt me ertoe het debat te verlevendigen, de zaak scherper te stellen en een met redenen omklede motie in te dienen. Ondanks de uitleg van de minister, die juridisch

misschien terecht is, houden wij ons in dit parlement niet alleen bezig met wat juridisch correct is, maar ook met wat politiek rechtvaardig en juist is.

De voorzitter : De heer Van Nieuwenhuysen heeft het woord.

De heer Luk Van Nieuwenhuysen : Ik kan me aansluiten bij de repliek van de heer Van Vaerenbergh. Ik wil alleen nog stellen dat we geen lessen te ontvangen hebben van de Franstaligen, in tegendeel. We moeten geen scrupules hebben op dat punt.

De voorzitter : Minister Van den Bossche heeft het woord.

Minister Luc Van den Bossche : Ik kan de heer Van Vaerenbergh in sociologische zin wel bijtreden. Vandaag zouden we inderdaad geen identiek akkoord als in 1973 afsluiten. Dat is een discussie de lege ferenda. Ik denk dat dit parlement zich wel met recht bezig houdt. Zolang dat recht niet gewijzigd werd, moet het worden toegepast. Dit parlement heeft het voordeel dat het, soms eenzijdig, hier mits een akkoord, dat recht kan wijzigen. Stelt u zich de situatie voor indien ik me niets van het recht zou aantrekken en maar beslissingen zou nemen. We zouden een aantal arresten en vonnissen met schadevergoeding tegemoet zien. Dit parlement zou met een nog moeilijker begrotingsbespreking worden geconfronteerd. We doen aan politiek. Aan politiek doen, betekent de wetten wijzigen. Ondertussen moeten de bestaande wetten wel worden toegepast. Ik ben wel bereid de taalinspectie bij mij te roepen en hen te vragen strikter toezicht te houden op de naleving van de Taalwetten.

De voorzitter : Mevrouw Verwimp-Sillis heeft het woord.

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis : Mijnheer de minister, de heer Van Nieuwenhuysen heeft verwezen naar Ronse, waar middelbaar onderwijs in het Frans zou worden gegeven. Klopt dat en volgens welke taalwetgeving gebeurt dat ?

Minister Luc Van den Bossche : Ik heb gezegd dat dit een afzonderlijke vraag is. U mag die vraag gezamenlijk indienen.

Met redenen omklede moties

De voorzitter : Door de heer Van Vaerenbergh en door de heren Van Nieuwenhuysen en Huybrechts werden tot besluit van deze interpellatie twee met redenen omklede moties aangekondigd. Ze moeten uiterlijk 24 uur na de sluiting van de vergadering zijn ingediend.

Het parlement zal zich daarover tijdens een volgende plenaire vergadering uitspreken.

Het incident is gesloten.

Voorzitter

Wij gaan verder in besloten vergadering.

[...]

– *De vergadering wordt gesloten om 15.00 uur.*
